

Mishnah Peah, chapter 3

משנה פאה פרק ג

(1) In the case of beds of produce growing between olive trees the School of Shammai say [since these are individual beds, therefore], One must give *peah* from each bed, but the School of Hillel maintain, that only one *peah* is given for the whole, [since

it really is one large field and only broken up by olive trees]. The School of Shammai agree, however, that if the ends of the beds border one another, one *peah* is given for the whole [the disagreement between the School of Shammai and that of Hillel, is only in a case where there are ten trees in a *bet se'ah* — an area of 50 cubits squared. If the proportion is less than this even the School of Hillel admit that the beds are individual fields, which require individual *peah* (since the trees are sparse, one realizes that he planted the beds as individual fields and not that they are really one large field separated by trees). If the proportion is more than this, the School of Shammai admit that one *peah* would suffice, since it is obvious that this is actually one large field, separated by trees].

(2) If one gives a speckled appearance to his field and leaves behind some moist stalks [i.e., he harvests certain patches of field where the produce ripened and leaves other patches where the produce is still growing, resulting in a field of speckled appearance], Rabbi Akiva says, He gives *peah* from each patch but the

א מלבנות התבואה שביין הזיתים, בית שמאי אומרים, פאה מכל אֶחָד וְאֶחָד. בית הלל אומרים, מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. וּמוֹדִים, שְׁאֵם הַיּוֹ רֵאשֵׁי שׁוֹרוֹת מְעֻרְבִין, שֶׁהוּא נוֹתֵן פֶּאֶה מֵאֶחָד עַל הַכֹּל: בַּהֲמַנְמַר אֶת שְׂדֵהוּ וְשִׁיר קְלָחִים לְחַיִּים, רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר, נוֹתֵן פֶּאֶה מִכָּל אֶחָד

רבנו עובדיה מברטנורא

א מלבנות. ערוגות מרובעות, ובשביל שעשויות כדפוס הלבניות קרויין מלבנות: שביין הזיתים. והוא הדין לכל שאר אילנות, ונקט זיתים לאשמועינן דאפילו זיתים שחייבים בפאה לא מפסקי לביה, וכל שכן שאר אילנות שאין חייבים בפאה, דפשיטא דלא מפסקי: בית שמאי אומרים פאה מכל אחד ואחד. מכל מלבן ומלבן. והואיל ועומדות הערוגות פסקי פסקי ואין מתערבין זו עם זו, קסברי בית שמאי דמפסקי זיתים. אבל היכא דראשי שורות מתערבין מזה לזה, מודו דלא מפסקי. ובזמן שהאילנות מרוחקים זה מזה עד שבקרקע בית סאה שהוא חמשים אמה על חמשים אמה אין בו עשרה אילנות, מודים בית הלל שנותן פאה לכל מלבן ומלבן, דהואיל והאילנות מרוחקין, נראין הדברים שלא בשביל האילנות נעשו המלבנות. ובזמן שהאילנות רצופים, ויש עשרה אילנות בפרות מבית סאה, מודים בית שמאי שנותן פאה אחת על הכל, לא נחלקו אלא כשיש עשרה אילנות בבית סאה: בַּהֲמַנְמַר. מלקט שדהו מקומות מקומות דמחזי כמנומר. לשון ונמר חברבורותיו (ירמיה יג), שקצר התבואה שנתבשלה ראשון ראשון בשדה. ושיר קלחים לחיים. אותן שלא נתבשלו: נוֹתֵן

Sages say [He gives *peah* from] one patch for all. The Sages, however, agree with Rabbi Akiva that one who sows dill or mustard seed in three places must give *peah* from each place [since these are almost never planted together, they are, therefore, considered individual fields, each requiring its own *peah*].

(3) One who plucks fresh onions for the market and leaves the dry ones [in the ground] for later storage must give *peah* from each separately [these are considered as two different species of onion]. The same applies to beans [i.e., if one picked fresh beans for the market and leaves the dry ones for later storage] and to a vineyard [i.e., regarding grapes]. If he, however, only thins them out [e.g., he plucked the middle row of onions so that the rows of onions on either side, should have room to grow] then he gives [*peah*] from the remainder, according to the quantity of that which he left [since the onions he plucked were not uprooted in order to be harvested, rather, only to benefit those onions remaining, he therefore, is free from giving *peah* from those he uprooted]. But if he plucks up for one purpose [either for the market or for storage] he gives from the remainder for the whole [i.e., that which he plucked is considered

רבנו עובדיה מברטנורא

פאה מכל אחד ואחד. כשחוזר ללקט הקלחים לחים ששייר, דנמור מפסיק ולאו אתחלתא דקצירה חשיבא: **בזורע שבת.** ירק שקורין לו אניט"ו בלע"ז. **שהוא נותן פאה מכל אחת ואחת.** מפני שאין דרכן לזרוע מהן שדה אחת, לפיכך חשובין כל אותן ערוגות כאלו כל אחת מהן שדה אחת. ושבת וחרדל חייבין בפאה אף על פי שאין נותנין לירק פאה משום דלזרע עבידי, וכמיני זרעים חשיבי. והלכה כחכמים: **ג המחליק בצלים.** אית דמפרשי לשון ואנכי איש חלק (בראשית כו), על שם שכשנתלשו נשאר המקום חלק. ואית דמפרשי המחליק, כמו המחלק, שנוטל חלק מן הבצלים לחים למכרן בשוק, וחלק אחר מניח יבשים לגרון לקיום: **נותן פאה לאלו לעצמן.** דכשני מיני חטים דמו. **וכן בכרם.** וכן המחליק בכרם דינו כמחליק בבצלים: **המדל נותן מן המשוייר על מה ששייר.** בזמן שהבצלים זרועים רצופים, נוטל מהם אחד מבנתיים, כדי שהנשאר יתגדלו בריח ויעשו גסים, וזהו הנקרא מדל, שדולה ושולף אותם ממקומם, ותנן איזהו מדל, נוטל אחד ומניח שנים, ואותן שעוקר ליתן ריח לנשארים, אינם חייבין בפאה, לפי שתקנת הנשארים היא, הילכך נותן פאה מן הנשאר לבד, והנעקר פטור מכולם דלא חשיבא קצירה: **המחליק מאחת יד.** כלומר מענין אחד,

ואחד. והכמים אומרים, מאחד על הכל. ומודים חכמים לרבי עקיבא בזרע שבת או תרדל בשלשה מקומות, שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד: **ג המחליק בצלים לחים לשוק ומקים יבשים לגרון, נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן. וכן באפונין, וכן בכרם. המדל, נותן מן המשאר על מה ששייר. והמחליק מאחת יד, נותן מן המשאר על**

harvesting and, therefore, he must give *peah* at the conclusion of the harvest for that which he had previously plucked].

(4) [Large] onions left in the ground and used as seed, are liable to *peah* but Rabbi Yose exempts them [since they are eaten only in times of great need, they are not considered food]. In the case of onions [growing] between vegetables: Rabbi Yose [considers this as different seed and, therefore,] says

peah must be given from each [plot as is stated in Mishnah 2:1] but the Sages say [onions and vegetables are not considered as different seed and, therefore, [he gives *peah*] from one [plot] for all.

(5) [Two] brothers who have divided [an inheritance of land] must give *peah* twice [i.e., each individually]. If they afterwards become partners again, they give only one *peah*. Two who purchase a tree give one *peah*. If one buys the northern section and the other its southern part, each must give *peah* separately. If one sells tree stems [i.e., he sold the trees for the buyer to remove them and replant them elsewhere and they had fruit] in his field he [the buyer] must give *peah* from each stalk [since he did not sell him the land, it therefore, cannot unify all the trees into one field]. Rabbi Yehuda says This is only when the owner of the field left nothing [for himself, i.e., he didn't pick any trees of their fruit] but if

רבנו עובדיה מברטנורא

או כולו לגורן או כולו לשוק. ורמב"ם פירש מאחת יד ממקום אחד, שהחלק שנוטל למכור בשוק, אינו נוטל אותו מכאן ומכאן, אלא כולו מצד אחד: **ד האמהות של בצלים.** בצלים גדולים שמניחין אותן לגדל דורע, ומותר שמשותהין בארץ לא חזו לאכילה אלא על ידי הדחק, ולכך פטר רבי יוסי, ואין הלכה כמות: **מלבנות הבצלים שבין הירק.** סבר רבי יוסי דירק כורע אחר דמי, שאין דרך בני אדם להיות מכניס בצלים בין הירק, ותנן לעיל בפרק שני דורע אחר מפסיק. ואין הלכה כרבי יוסי: **ה שלקחו את האילן.** מהנך אילנות דחשיב בפרק קמא שחיביים בפאה: **המוכר קלחי אילן.** שרשי צמחים שחיביין בפאה ולא מכר לו הקרקע, נותן הלוקח פאה מכל אחד ואחד. **בזמן שלא שויר.** כלומר, אם לא התחיל בעל השדה לקצור או ללקט פירות, אז הוא דחייב הלוקח ליתן פאה, אבל אם התחיל בעל השדה לקצור שדהו קודם שמכר את אלו שנשאר מן השדה שלא נקצר או

הכל: **ד האמהות של בצלים חייבות בפאה,** ורבי יוסי פוטר. **מלבנות הבצלים שבין הירק,** רבי יוסי אומר, פאה מכל אחד ואחד. **וחכמים אומרים,** מאחד על הכל: **ה האחין שחלקו,** נותנין שתי פאות. **חורו ונשתתפו,** נותנין פאה אחת. **שנים שלקחו את האילן,** נותנין פאה אחת. **לקח זה צפונו וזה דרומו,** זה נותן פאה לעצמו, וזה נותן פאה לעצמו. **המוכר קלחי אילן בתוך שדהו,** נותן פאה מכל אחד ואחד. **אמר רבי יהודה,** אימתי. **בזמן שלא שיר בעל השדה.** אבל אם שיר

he did leave for himself [once he picked some of the trees before he sold the others, the entire field becomes obligated in *peah* and, therefore,] the owner of the field gives one *peah* for the whole.

(6) Rabbi Eliezer states A piece of land the size of [which one can sow] one fourth of a *kav* [of seed, i.e., ten and one half by ten and a fraction cubits] is subject to *peah*. Rabbi Yehoshua says It must [be large enough] to produce two *se'ah* [which is twelve *kav*, since a field is determined by its yield and not by its sowing capacity]. Rabbi Tarfon maintains that it must be six handbreadths by six [which is the size of a vegetable bed (see Kilayim 3:1)]. Rabbi Yehudah ben Beteira says: [Even if only large enough] for the sickle to cut two handfuls [the method of harvest used to be, that the harvester would grasp a handful of stalks and swing the sickle underneath; if there was enough produce that required two swings this, too, was enough for *peah*]. The *halachah* follows his words. Rabbi Akiva says Even the smallest plot is liable to *peah* and firstfruits and [is sufficient] for the writing of the *prozbul* [when Hillel saw that people were refraining from lending before *Shemittah*, he created the *prozbul*, whereby one hands over the debts owed to him to the Court on the basis of land owned by the borrower, (since he has immovable property, the loan is considered collected by the Court through the property and thereby, his loan is not cancelled by *Shemittah*). It should be noted that Bartenurah (Shevi'it 10:3)

רבנו עובדיה מברטנורא

שלא נלקט, בעל השדה הוא הנותן פאה על הכל, דמכי אתחיל בקצירה או בלקיטת הפירות איתחייב בפאה של כל השדה, ורבי יהודה לפרושי מלתיה דתנא קמא אתא, וכן הלכה: **ו קרקע בית רובע**. מקום שראוי לזרוע בו רובע הקב, ופירשו בו שהוא עשר אמות ומחצה על עשר אמות בקירוב: **העושה סאתים**. ר' יהושע לא אזיל בתר זריעה, אלא קרקע המוציאה סאתים שהן ז"ב קבין: **לקצור ולשנות**. דרך הקוצרים אוזח מלא כפו מן הקמה וקוצר כדכתיב (תהלים קנט) שלא מלא כפו קוצר. ואם יש בקמה כדי למלאות כפו שני פעמים, חייבת בפאה: **קרקע כל שהוא חייבת בפאה**. דסבירא ליה פאת שדך כל שהוא משמע, ופליג, אכולהו: **ובבכורים**. דכתיב בהו אדמתך, והני מילי בבכורי חטה ושעורה, אבל בבכורים של אילן אינו חייב אלא אם כן יש לו קרקע שש עשרה אמות סביב לאילן שהוא שיעור יניקתו: **ולכתוב עליו פרוזבול**. הלל תקן פרוזבול כשראה שהיו נמנעים מלהלוות לעניים מפני השביעית שמשמטת החוב, תקן שיהא מוסר שטרותיו לבית דין, וכותב, מוסר

follows the view in the Talmud (see Gittin 36a) that the *prozbul* was only effective during times when the laws of *Shemittah* were Rabbinic in nature] and also [only the smallest plot is necessary in order], to acquire, in conjunction with it, movable property

by money by deed or by *hazakah* (see Kiddushin 1:5).

(7) If a man who was deathly ill assigned his property in writing [to others] and left for himself any property, however small, he renders his gift valid [even if he recovered from his illness, since he cannot say, I only gave my property away because I thought I would die, since had that been the case, he would have given everything away] but, if he retains no property whatever, his gift is not valid [if he does not die, since he could say, I only gave my property away because I thought I would die (see Bava Batra 4:6)]. One [who was deathly ill] who gave, in writing, his property to his children and he gave to his wife, in writing, any plot of land however small, [and she remained silent, not protesting, that, in addition, she also wants her right to collect her *ketubah* from the other properties] she thereby forfeits her *ketubah* [i.e., a *ketubah* is collectable from the property of the estate, here, she is considered to have foregone her lien on the properties assigned to the heirs, through her silence]. Rabbi Yose says: If she accepted [such

רבנו עובדיה מברטנורא

אני לכם פלוני ופלוני הדיינין כל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה. ומשכתבו לו שטר זה, שוב אין שביעית משמטת חובו. ודוקא כשיש קרקע כל דהו ללוה, דאז חשוב כאילו החוב גבוי כבר ביד בית דין, ותו לא קרינן ביה לא יגוש, וחשבינן לקרקע כל שהוא כאילו שוה כל החוב, דאין אונאה לקרקעות: ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות. דמטלטלין נקנין אגב קרקע בכסף בשטר ובחוקה, כדתנן בפרק קמא דקדושין ושם מפורש: **ז שכיב מרע**. השוכב על מטתו מחמת חולי: **שייר קרקע כל שהוא**. כל הני שייר קרקע כל שהוא דתנן במתניתין מכאן ועד סוף פרקין, לאו דוקא קרקע, דהוא הדין מטלטלים כל שהוא, אלא אידי דתנא רישא גבי פאה ובכורים ופרחובול קרקע כל שהוא, תנא בכל הני נמי קרקע כל שהוא: **מתנתו קיימת**. אם קנו מידו על המתנה אף על פי שעמד מחליו אינו יכול לחזור בו, הואיל ושייר לעצמו כל שהוא גלי דעתיה דלאו מחמת מיתה כתב המתנה: **לא שייר קרקע כל שהוא**. לעצמו, מסתמא לא שביק איניש נפשיה ערטיילאי, ואם לא שהיה חושב ודאי שימות לא היה נותן כל נכסיו, הלכך אם עמד חוזר ואפילו קנו מידו: **וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה**. בשכיב מרע מיירי שמחלק נכסיו לבניו, וכתב לאשתו חלק בין הבנים

an assignment, when she heard aboutit] even though he did not assign it to her, in writing, she forfeits her [lien on the properties in regard to the collection of her] *ketubah*.

(8) If a man gives, in writing, [all] his possessions to his slave he thereby

[includes his slave who is also a possession and he, therefore,] becomes a free man. If he [gives in writing, all his possessions to his slave] but, reserved for himself any immovable property however small, he does not become a free man [since he excluded one property, he thereby contradicts his written statement that **all** his possessions are given to the slave; we, therefore, say that his statement is null and void]. Rabbi Shimon says, He becomes a free man under all conditions [we divide the statement in half and it, therefore, is a valid statement] unless [the master] says, Behold all my goods are given to you, so and so, my slave, with the exception of one ten-thousandth of them [since he did not specify which property he excluded from the gift, we say he may have excluded the slave himself, in which case he does not go free].

רבנו עובדיה מברטנורא

ושמעא איהי ושתקה ולא אמרה כתובתי אני גובה או כיוצא בזה אבדה כתובתה: ר' יוסי אומר אם קבלה עליה. שתהא שותפת בין הבנים, אפילו לא קנו מידה והוא לא צוה שיכתבו כך בפניה אבדה כתובתה, ושוב אינה יכולה לחזור בה. ואין הלכה כרבי יוסי: **ה הכותב כל נכסיו לעבדו**. שכתב כל נכסי נתונים לפלוני עבדי, הרי העבד בכלל הנכסים ונתן לו את עצמו, והאי דקאמר עבדי היינו עבדי שהיה כבר: **שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין**. דכל היכא דנחית לשירא אמרינן לדידיה נמי שייר, וכי אמר כל נכסי לך אשאר נכסים קאמר ולחנופי ליה קאתי ולא שחרריה כיון דלא אמר ליה עצמך ונכסי. ואפילו אין לו שום נכסים אלא העבד והקרקע ששייר, מכל מקום לא יצא לחירות דכיון דאין מתקיים דבור כל נכסי דהא אתא חוץ ובטל ליה, דלא פלגינן דיבורא, והוי בטל לגמרי, ולא קנה לא עצמו ולא נכסים: ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין. בין אין לו נכסים אחרים אלא העבד והקרקע ששייר, ובין יש לו נכסים אחרים, לעולם הוא בן חורין, ומוקמינן דבור כל נכסי בעבד לבדו כשאין לו נכסים אחרים, ולא אמרינן דבמה שאמר חוץ בטל דבורו, שאמר כל נכסי, דפלגינן דיבורא, ומקיימינן ליה בעבד, ויצא בן חורין: **חוץ מאחד מרבוא**. ולא פירש מהו משייר, דהתם אמרינן דאחד מרבוא דקאמר היינו עבד, ואיהו לא חשיב ליה אלא כאחד מרבוא בנכסים, ואף על גב דשוי טפי. ואין הלכה כרבי שמעון:

עליה, אף על פי שלא כתב לה, אבדה כתבתה: **ה הכותב נכסיו לעבדו, יצא בן חורין**. שייר קרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין. רבי שמעון אומר, לעולם הוא בן חורין, עד שיאמר הרי כל נכסי נתונין לאיש פלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן: